

ФАРМАЦЕВТИЧНІ ЕПОНІМИ

Вепрецька В. О., Нвалусі І. Ч.

Науковий керівник: Томарева Н. О.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

innwalusi98@gmail.com

Вступ. Сучасна медична термінологія – це природно сформована терміносистема, яка має багатовікову традицію. Характерна її особливість використання латинської та грецької мов для утворення термінів. Процес оновлення та збагачення терміносистеми відбувається постійно, тому виникла потреба у дослідженні спеціальних термінів-епонімів, тобто власних назв на позначення конкретних носіїв імені, від яких утворено спеціальні мовні одиниці.

Мета дослідження. Метою роботи є комплексне дослідження термінів-епонімів у назвах лікарських засобів, виявлення й аналіз особливостей їх формування та функціонування.

Матеріали та методи. Нами були використані описовий метод і метод словотвірного аналізу. Робота проводилася на кафедрі іноземних мов. Ключовим матеріалом для дослідження походження назви хвороб стали енциклопедичні словники медичних термінів.

Результати дослідження. Практика використання епонімів у складі спеціальних назв має давню традицію. Семантична структура епонімічних термінів свідчить про те, що це найстаріший пласт термінологічної лексики, а утворення термінів, зокрема медичних та фармацевтичних, від власних імен було поширено ще в античності. Слово «епонім» походить від грецького *εponotos* – той, що ім'я дає, зазначає назву хвороби, препарату, структури або методу на честь вченого, який уперше виявив або описав їх.

За структурою фармацевтичні епоніми – двокомпонентні найменування, неузгоджені означення, в якому перше слово вказує на лікарську форму, а друге зазначає ім'я або прізвище дослідника. Морфологічно-синтаксична модель значної частин найменувань є поєднанням іменника у називному відмінку (Nominativus) з епонімами у родовому відмінку (Genetivus).

Серед епонімів-назв лікарських засобів науковці виділяють два типи: антропоніми та епоніми – міфологізми або міфоніми.

Антропоніми (від грецьк. *anthropos* + *onoma*) відображають найменування лікарських засобів, що відповідають прізвищу науковця-винахідника, наприклад: Gramicidinum (*gram* - від імені датського лікаря Христіана Грама, який запропонував метод диференційного фарбування бактерій, та латинського дієслова *cidere* – вбивати) – це антибіотик, активний до грам позитивних бактерій. Paliseptum, Paliseptum plus – антимікробний лікарський засіб (від прізвища професора ВНМУ ім. М. І. Пирогова Г.К. Палія (*pali-*) та грецького кореня *sept* – гнити).

Слід зазначити, що фармацевтичні терміни – здебільшого багатослівні компоненти, що містять назву лікарської форми та прізвище вченого-винахідника того чи іншого лікарського засобу, наприклад: guttae Botkini (краплі Боткіна), pasta Lassari (паста Лассара), linimentum balsamicum Wischnevsky (бальзамічний лінімент Вишневецького), balsamum Schostakowsky (бальзам Шостаковського), liquor Burovi (рідина Бурова), liquor Novicovi (рідина Новікова), solutio Lugoli (розчин Люголя), suspensio Zymosani (суспензія Зімосана), tabulettae Petrovi (таблетки Петрова), unguentum Koncovi (мазь Конькова), unguentum Wilkinsoni (мазь Вількінсона). Звернемо увагу на епонімічні назви з подвійними прізвищами: balsamum Boum-

Benge (бальзам Бом-Бенге) – комплексний препарат для зовнішнього застосування, має знеболювальну та протизапальну дію; *solutio Ringer-Locke* (розчин Рінгера-Локка).

Епоніми-міфологізми або міфоніми (від грецьких *mythos* – слово, розповідь + *onoma* – ім'я): *Morphinum* (морфін) – снодійливий та анальгетичний засіб, утворено від імені давньогрецького бога сну Морфея; *Mercusalum* (меркузал) – діуретичний засіб, до складу якого входять іони ртуті, названо на честь вісника богів у римській міфології Меркурія, його рухлива постать уособлює спритність і швидкість; *Adonis brom*, *Adonisidum* (адоніс бром, адонізид) – серцевий та кардіотонічний засіб, походить від імені давньогрецького героя Адоніса, коханого богині Афродіти; *Atropinum* (атропін) є витяжкою з рослини *Atropa belladonna* (беладонна звичайна, сонник, отруйниця), де Атропос (невідворотна) – ім'я однієї з трьох мойр (богинь людської долі), що перерізає нитку життя; *Hypnorum*, *Hypnogen*, *Hypnotal* (гіпноном, гіпноген, гіпнотал) – снодійні медикаменти, назви яких походять від Гіпноса, бога сну, сина богині Ніктос. *Novanox* (Нованокс), *Eupnotin* (Евнотин) – терміноелемент *-nox* / *-nost* походить від імені римської богині ночі Нокс (лат. *nox*, *noctis* – ніч) та її грецького відповідника – богині Ніктос.

Висновки. Процес номінації у фармакології ґрунтується переважно на виділенні окремих зовнішніх ознак та лікувальних властивостей препаратів. Різні способи номінації, різноманітність мотивуючих ознак, варіативність додаткових ономастичних компонентів сприяють виникненню великої кількості синонімічних найменувань. Основною метою фірм-виробників, що створюють оригінальні препарати або препарати-аналоги, є бажання привернути увагу і зацікавити споживача ліків за допомогою привабливої назви, яка містить корисну інформацію або добре відоме ім'я. Саме тому до складу фармаконімів широко залучаються імена античних богів (Адоніс, Гіпнос, Нептун, Діана), прізвища відомих вчених і лікарів (Вишневський, Люголь, Рінгер-Локк, Шостаковський), назви міст (Нью-Йорк, Верона, Фіви), окремих районів (штат Нью-Йорк, Дарниця) та географічних об'єктів (Ніагарський водоспад). Вживання ономастичних компонентів значно підвищує ступінь вмотивованості та привабливості назви ліків. Прецедентні власні імена привертають увагу потенційного покупця до засобів, які тиражує фірма-виробник, сама назва виділяє такий препарат серед інших.

ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В УКРАЇНСЬКОМУ МОЛОДІЖНОМУ СЛЕНГУ

Волошин К. М.

Науковий керівник: Скидан М. С.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна
voloshinkirill605@gmail.com

Вступ. Сьогодні стрімко розвиваються інформаційні технології, зокрема мережа Інтернет, що полегшило та прискорило культурний та інформаційний обмін. Цілком логічно, що це сприяє активній взаємодії носіїв різних мов і, як результат, наслідуванню українською мовою іншомовних понять. Це явище можна вважати найкращим доказом того, що будь-яка мова – це відкрита жива система, що постійно змінюється.